

Česká chemie bez chemie?

15.1.2025 - | Svaz chemického průmyslu ČR

Vážený pane ministře školství, mládeže a tělovýchovy,

dovolujeme si Vás oslovit jako zástupci chemického sektoru představovaného Svazem chemického průmyslu ČR a jeho členy (SCHP ČR), pedagogickými institucemi, akademickými institucemi a odborovými partnery (OS ECHO), a za silné podpory Svazu průmyslu a dopravy ČR a jeho členů (SP ČR).

S hlubokým znepokojením sledujeme podobu Rámcového vzdělávacího programu (RVP) pro chemii, který byl připraven Národním pedagogickým institutem (NPI) pod dohledem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Tento vzdělávací program dle našeho názoru nesplňuje klíčové požadavky na kvalitní vzdělávací dokument a vážně ohrožuje rozvoj chemického vzdělání v České republice.

Při tvorbě návrhu RVP nebyly dodrženy zejména 2 strategické linie Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+: Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání, a zvláště Zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce.

Navržené RVP v aktuální podobě přenáší zodpovědnost za obsah výuky na základní školy, čímž narušuje rovný přístup a inkluzivitu, zejména kvůli zvolenému kontextovému přístupu, který znevýhodňuje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, jako jsou poruchy učení, pozornosti nebo jazykové handicapy.

Téma důvěry a vzájemné spolupráce pak byly ze strany NPI zcela ignorovány, kdy složení pracovní skupiny neodráželo zastoupení subjektů chemického sektoru, a spolupráce s odbornou veřejností fakticky spočívala pouze v přijímání vyjádření k návrhu RVP v průběhu veřejné konzultace v jarních měsících roku 2024. Již v té době např. Svaz chemického průmyslu ČR a Vysoká škola chemicko-technologická samostatně zaslaly datovou schránkou na MŠMT a NPI obsáhlé připomínky a zásadní výhrady ke koncepci a obsahu RVP (dodnes jsme neobdrželi odpověď). Teprve za intervence Svazu průmyslu a dopravy České republiky jsme získali až v druhé polovině listopadu 2024 tzv. Reflexi veřejné konzultace, která naše připomínky a nesouhlas s koncepcí RVP nevypořádala, a nebyla vypořádána ani oficiální oponentura z května 2024. Změny oproti původnímu návrhu RVP na základě této reflexe jsou kosmetického rázu. Až po několika urgencích a intervencích v prosinci 2024 bylo vyvoláno několik jednání zástupců chemického sektoru a SP ČR za participace Ministerstva průmyslu a obchodu se zástupci NPI a MŠMT, kde byla situace řešena, bohužel bez jakéhokoliv kompromisní změny v návrhu RVP a eliminace do očí bijících hesel a témat s chemií nesouvisejících, s odkazem ze strany NPI a MŠMT na fakt, že je třeba stávající návrhy RVP přijmout do konce roku 2024, a celková koncepce návrhu RVP Chemie tak nebude již změněna.

Vlastní RVP ZV v aktuální podobě (z 14.1.2025) je vším jiným, jen ne uceleným programem zajišťujícím získání základních znalostí chemie v jasně definované struktuře a na nich postaveném získávání kompetencí s očekávanými výstupy. Autoři kompetenčního návrhu RVP z NPI hledali inspiraci ve vzdělávacích soustavách zemí, které ve své ekonomice mají chemický průmysl zastoupen minimálně či ve velmi úzkém segmentu, místo toho, aby reflektovali chemický průmysl ČR a jeho významný podíl v národní ekonomice jako je např. v zemích Německo, Nizozemí, Belgie, Francie. Vzdělávací soustava není samonosným komplexem, vždy má odrážet realitu dané ekonomiky, a v tomto duchu má probíhat komunikace mezi jednotlivými aktéry. Toto bylo v konkrétní situaci tvorby

návruhu RVP ZV Chemie ze strany NPI zásadně pominuto.

V návrhu RVP je ignorován koncept výuky základů chemie jako uspořádané soustavy výchozích vědomostí, na něž teprve navazuje získávání požadovaných kompetencí. Místo toho se zaměřuje na módní termíny a aktivistické prvky, které odvádějí pozornost od klíčových chemických konceptů. Díkce uvedených témat v návrhu RVP chemii skrytě označuje za viníka negativních dopadů na společnost a životní prostředí a jako celek ji dehonestuje. Byly zcela ignorovány Best of Practices z více jak 20letého úsilí chemického sektoru, pedagogických a akademických institucí k popularizaci chemie, jehož výsledky se v uplynulých letech projeví na rostoucím zájmu školáků a studentů o studium chemie a počtu přihlášek na střední odborné školy, i díky znalostním soutěžím (stovky tisíc zúčastněných žáků). RVP by měla být platformou pro budoucí inovátory a průkopníky technologického pokroku v ČR, nikoliv materiálem, který místo podpory kreativity a moderního přístupu k vědě utvrzuje ideologii stavící na strachu z chemie a jejích aplikací, a vyzdvihující pouze konzumní aspekty. Z průzkumu mezi pedagogy chemie na základních školách (414 respondentů) 94,7% z nich s návrhem RVP a jeho obsahem nesouhlasí. Svůj silný nesouhlas se současnou podobou formulovala v podobě obsáhlých připomínek i Chemická centra sdružující téměř 200 aktivních ZŠ a SŠ učitelů chemie.

Rozhodně nepodpoříme implementaci takového materiálu do pilotního ověřování – bylo by to plýtvání lidskými zdroji a veřejnými prostředky s předem předpokládaným výsledkem, i na základě zahraničních zkušeností.

Chemické odvětví v České republice od svého prvpočátku úzce spolupracovalo se vzdělávacími institucemi a jen na základě tohoto principu jsme dali světu jména jako Heyrovský, Votoček, Wichterle, Pašek, Holý a řadu jiných. Pokrýváme zpracování a výrobu od základních materiálů po světové špičkové technologie. Moderní společnost se bez chemie neobejde a není bez ní schopna vyřešit výzvy spojené se snižováním energetické náročnosti, uhlíkovou neutralitou a technologickým pokrokem.

S vědomím této odpovědnosti navrhujeme, a následně jsme schopni zabezpečit:

- odložit proces implementace RVP základního vzdělávání, obor chemie
- ustanovit jinou tvůrčí pracovní skupinu složenou z reprezentativních zástupců chemického sektoru
- rozpracovat touto skupinou inovovaný návrh RVP, jehož konkrétní koncepci a obsah s využitím dobrých myšlenek z aktuální podoby návrhu jsme dodali NPI a MŠMT v polovině prosince 2024
- v těsné součinnosti s MŠMT se podílet na pilotním ověřování inovovaného návrhu za široké podpory pedagogů chemie na základních školách, kteří dlouhodobě mají úspěchy ve výuce chemie, jakož i jejich žáci v dalším studiu

Dle našeho nejhlubšího názoru jen touto cestou bude možno dosáhnout cílů Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ v oblasti chemie, s nezbytnou inovací oborové soustavy v tomto duchu. V opačném případě nelze veřejně hovořit o úspěšném naplňování této Strategie – byla by to dezinformace.

Dne 15.1.2025

Za zaměstnavatelské svazy:

Svaz chemického průmyslu České republiky

Svaz průmyslu a dopravy České republiky

Unie zaměstnavatelských svazů České republiky

Za odborové organizace:

Odborový svaz ECHO

Za vzdělávací a vědecké instituce:

Česká konference rektorů

Unie školských asociací ČR – CZESHA

Asociace středních průmyslových škol České republiky

Akademie věd České republiky

Český svaz vědeckotechnických společností

Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR

Nadační fond Jaroslava Heyrovského

LinkedIn

<https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:7285277568377782273>

<https://www.schp.cz/info/ceska-chemie-bez-chemie->